

Bryssel, 12. marraskuuta 2025
(OR. en)

14905/25

Toimielinten välinen asia:
2022/0299 (NLE)

SOC 727
EMPL 485
ECOFIN 1459

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia: Sosiaalisen suojelun komitean keskeiset viestit riittävästä vähimmäistulosta aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi kaikissa EU:n jäsenvaltioissa annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanosta
– Hyväksyminen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena sosiaalisen suojelun komitean keskeiset viestit riittävästä vähimmäistoimeentulosta aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi kaikissa EU:n jäsenvaltioissa annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanosta. Neuvoston (työllisyys, sosiaalipolitiikka, terveys ja kuluttaja-asiat) on määrä hyväksyä ne istunnossaan 1. joulukuuta 2025.

Sosiaalisen suojelun komitean ja Euroopan komission yhdessä laatima vuoden 2025 vähimmäistuloraportti kokonaisuudessaan ja maa-analyysi ovat asiakirjoissa 14905/25 ADD 1 ja 14905/25 ADD 2.

Vuoden 2025 vähimmäistoimeentuloraportti

Yleiskatsaus vuonna 2023 annetun neuvoston suosituksen, joka koskee riittävää vähimmäistoimeentuloa aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, täytäntöönpanosta

Sosiaalisen suojelun komitean ja Euroopan komission työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosaston laatima yhteinen raportti

Keskeiset viestit

- Elinkustannuskriisin jälkimainingeissa köyhyys on edelleen suuri huolenaihe monille eurooppalaisille.** Vuoden 2025 Eurobarometri-tutkimuksen mukaan 84 prosenttia eurooppalaisista on huolissaan siitä, että liian harvat ihmiset välttyvät köyhyydeltä maassaan¹. Köyhyys heikentää ihmisarvoa. Köyhyyden torjuminen ei ole ainoastaan eettinen ja sosiaalinen välttämättömyys. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tukeminen on myös olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa luottamus poliittisiin instituutioihin ja parantaa yhteiskuntiemme häiriönsietokykyä. Se on myös taloudellisesti järkevää, sillä ammattitaitoinen ja hyvin koulutettu työvoima vahvistaa kilpailukykyämme. Lisäksi köyhyys maksaa. Esimerkiksi lapsuusiän sosioekonomisen huono-osaisuuden kustannukset yhteiskunnille vastaavat vuosittain 3,4:ää prosenttia BKT:sta².
- Vuonna 2023 annettu neuvoston suositus riittävästä vähimmäistoimeentulosta aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi on virstanpylväs köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumisessa EU:ssa.** Jäsenvaltiot sopivat tässä suosituksessa onnistuneiden vähimmäistoimeentuloa koskevien politiikkojen yhteisistä keskeisistä osatekijöistä, jotta voidaan yhdessä edistää köyhyyden vähentämistä EU:ssa. Ne toistivat aktiiviseen osallisuuteen perustuvan lähestymistavan edut, joissa yhdistyvät tulotuki, osallistava työmarkkinapolitiikka ja palvelujen saatavuus. Lisäksi ne asettivat yhteisen tavoitteen saavuttaa asteittain riittävä toimeentulotuki vuoteen 2030 mennessä, jotta voidaan varmistaa ihmisarvoinen elämä kaikissa elämänvaiheissa. Sen olisi tuettava ylöspäin tapahtuvaa sosiaalista lähentymistä.

¹ Erityiseurobarometri 559, Investing in Fairness, 2025.

² OECD, The economic costs of childhood socio-economic disadvantage in European OECD countries, 2022.

3. **Useat jäsenvaltiot ovat alkaneet panna suositusta täytäntöön ja edistyneet**, joissakin tapauksissa elpymis- ja palautumistukivälineen ja Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) tuella, mutta **tässä vaiheessa yksikään jäsenvaltioiden vähimmäistoimeentulojärjestelmistä ei ole täysin suosituksen säännösten mukainen.** Lisäksi vaikka useimmat kansalliset uudistukset noudattavat suosituksen sisältyviä ohjeita, joissakin tapauksissa jäsenvaltiot poikkeavat suosituksen periaatteista.
4. **Suosituksessa esitetään useita lähestymistapoja toimeentulon riittävyyden varmistamiseksi, mutta useimpien jäsenvaltioiden on tehostettava toimia tältä osin.** Köyhyysriskirajaan (AROP) viittaaminen on yksi suosituksessa esitetyistä lähestymistavoista. Vuonna 2023 (vähintään) vähimmäistoimeentuloa saavien yksittäisten henkilöiden käytettävissä olevat tulot olivat keskimäärin 33,8 prosenttia käytettävissä olevista mediaanituloista, kun köyhyysriskiraja on 60 prosenttia käytettävissä olevista mediaanituloista. Kaksilapsisilla pariskunnilla tämä luku on 37,9 prosenttia käytettävissä olevista mediaanituloista. Silti noin neljäsosalla jäsenvaltioista ei ole selkeää menetelmää toimeentulotuen tason määrittelemiseksi, eikä kolmannes päivitä tai indeksoi tukea säännöllisesti. Toimia menetelmien ja indeksien parantamiseksi tai päivittämiseksi säännöllisesti olisi tehostettava toimeentulon riittävyyden varmistamiseksi.
5. **On myös olennaisen tärkeää varmistaa, että apua tarvitsevat ovat oikeutettuja etuuksiin, koska kattavuudessa on edelleen puutteita.** Vuonna 2023 EU:ssa keskimäärin 16,8 prosenttia vajaatyöllisissä kotitalouksissa asuvasta köyhästä väestöstä ei saanut lainkaan sosiaalietuuksia. Vaikka kaikissa jäsenvaltioissa on yleisesti ottaen avoimet kelpoisuusperusteet, ne vaihtelevat erityisesti asuinpaikan, iän sekä tulo- ja varallisuusharkinnan osalta. Tämä osoittaa, että avun tarpeessa olevan väestön määritelmässä on merkittävää ja jopa lisääntyvää epäyhtenäisyyttä.

6. **Kaikissa jäsenvaltioissa vähimmäistoimeentuloetuksista huomattava osa jää käyttämättä, mikä heikentää vähimmäistoimeentulojärjestelmien tehokkuutta.**

Käyttämättä jäämisen laajuuden määrällinen ilmaiseminen on kuitenkin haastavaa, koska sen arvioimiseksi ei ole olemassa yhtä hyväksyttyä lähestymistapaa. Hyvin harvat jäsenvaltiot arvioivat säännöllisesti käyttämättä jättämisen tasoa. Arviot vaihtelevat 20–50 prosentin välillä jäsenvaltiosta riippuen. Useat jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteitä, joilla puututaan käyttämättä jättämisen eri syihin, erityisesti yksinkertaistamalla ja digitalisoimalla hakumenettelyjä, helpottamalla tiedonsaantia (verkossa ja sen ulkopuolella), keräämällä tietoja eri viranomaisilta kattavaksi tietojärjestelmäksi ja pyrkimällä tavoittamaan mahdolliset tuensaajat. Näitä aloitteita on kuitenkin laajennettava, jotta niillä voidaan kattavammin puuttua käyttämättä jäämiseen.

7. **Jäsenvaltiot jatkavat pyrkimyksiään edistää osallistavia työmarkkinoita muun muassa tehostamalla toimiaan ammattitaitoisen ja hyvin koulutetun työvoiman turvaamiseksi työikäisen väestön vähetessä.** On ehdotettu uudistuksia, joilla

vähimmäistoimeentuloetuksien roolia vahvistetaan tukemaan tuensaajia osallistumaan aktiivisiin työmarkkinapoliittisiin toimenpiteisiin ja etsimään aktiivisesti töitä. Tätä varten muutamat jäsenvaltiot ovat laajentaneet aktivointitoimenpiteitä ja tiukentaneet samalla aktivointikriteerejä. Tähän olisi liitettävä tehokkaampia aktiivisen työmarkkinapolitiikan toimia, jotka kohdennetaan vähimmäistoimeentulon saajille ja jotka tarjoavat yksilöllistä tukea ja kestäviä työllisyystuloksia. On tärkeää, että poliittiset päättäjät ymmärtävät passiivisuuden perimmäiset syyt, jotta ne voivat mukauttaa aktiivista työmarkkinapolitiikkaa ja vastata haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden haasteisiin. Tiukempien aktivointikriteerien vaikutuksia on seurattava huolellisesti sen varmistamiseksi, että ne eivät johda köyhyyteen tai sosiaaliseen syrjäytymiseen.

8. **Vähimmäistoimeentulojärjestelmiin on sisällytetty taloudellisia kannustimia työntekoon kaikissa jäsenvaltioissa, mutta järjestelmissä, joilla tuetaan edunsaajien tuloja heidän ottaessaan vastaan työpaikan, on edelleen puutteita.** Joissakin maissa työajan pidentäminen ei aina lisää käytettävissä olevia tuloja. Lisäksi muut kuin taloudelliset tekijät, kuten työpaikkakoulutuksen saatavuus ja laadukkaat työmahdollisuudet, ovat ratkaisevan tärkeitä helpotettaessa työmarkkinoille osallistumista. Onnistunut siirtyminen työelämään edellyttää sitä, että oikeus etuuksiin poistetaan asteittain samalla kun tarjotaan taloudellisia ja muita kannustimia.
9. **Useat jäsenvaltiot ovat osoittaneet vahvaa sitoutumista mahdollistavien palveluiden ja peruspalvelujen saatavuuden helpottamiseen.** Vaikka monia uudistuksia on hyväksytty, joissakin maissa tietyt palvelut eivät välttämättä ole helposti vähimmäistoimeentulon saajien ulottuvilla esimerkiksi saatavuuden, kohtuuhintaisuuden tai heikon toimintakapasiteetin vuoksi. Muun muassa lastenhoidon, terveydenhuollon, asumisen ja internetyhteyksien saatavuudessa on edelleen huomattavia puutteita. Lisäksi monissa jäsenvaltioissa ei ole palvelujen laatuvaatimuksia.
10. **Sosiaalisen osallisuuden suunnitelmia kehitetään yleensä yksilöllisten tarvearviointien jälkeen, jotta voidaan tarjota asianmukainen yhdistelmä sosiaalisia ja aktiivisen työmarkkinapolitiikan palveluja.** Vaikka noin puolet jäsenvaltioista on ottanut käyttöön erityisiä sosiaalisen osallisuuden suunnitelmia vähimmäistoimeentulon saajille, vain kuudessa maassa on – neuvoston suosituksen mukaisesti – oikeudellisia säännöksiä, joiden mukaan suunnitelmat on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa. Näiden suunnitelmien mukainen edunsaajien todellinen kattavuus on edelleen suhteellisen heikko.

11. **Vahvat vähimmäistoimeentulojärjestelmät tarvitsevat tehokkaita, osallistavia ja kattavia hallinnon prosesseja.** Ne edellyttävät riittäviä operatiivisia valmiuksia, yhteistyötä ja sidosryhmien osallistumista politiikan täytäntöönpanon eri vaiheisiin sekä vankkojen seuranta- ja arviointimekanismien perustamista. Vähimmäistoimeentulojärjestelmien rakenne vaihtelee jäsenvaltioittain kansallisten perinteiden vuoksi. Vankat hallinnon mekanismit voivat auttaa ehkäisemään hajanaisuutta, päällekkäisyyksiä ja puutteita ja siten varmistamaan, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tarpeisiin vastataan tehokkaasti etuusjärjestelmien yleisestä rakenteesta riippumatta.
12. **Näiden seikkojen perusteella sosiaalisen suojelun komitea katsoo, että tarvitaan lisätoimia komission ja sosiaalisen suojelun komitean ensimmäisessä suosituksen täytäntöönpanoa koskevassa kertomuksessa yksilöityjen puutteiden korjaamiseksi.** Näin edistetään toimia, joilla puututaan köyhyyteen ja saavutetaan EU:n tavoite vähentää köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien määrää vähintään 15 miljoonalla vuoteen 2030 mennessä. Näin se auttaa parantamaan yhteiskuntiemme häiriönsietokykyä ja talouksiemme kilpailukykyä. Näiden toimien edistämiseksi komissio ja sosiaalisen suojelun komitea jatkavat jäsenvaltioiden politiikkojen tukemista ja seurantaa erityisesti julkaisemalla uuden kertomuksen vuonna 2028, parantamalla jatkuvasti vähimmäistoimeentulon vertailuanalyysikehystä ja helpottamalla vastavuoroista oppimista sosiaalisen suojelun komiteassa ja sen työryhmissä (kuten vähimmäistoimeentuloverkosto, MINET). Lisäksi tulevassa EU:n ensimmäisessä köyhyyden vastaisessa strategiassa esitetään konkreettisia aloitteita, joilla tuetaan uudistettua sitoutumista köyhyyden torjuntaan EU:ssa.
-